[2019] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 675

ਤਰੁਣ ਜੀਤ ਤੇਜਪਾਲ

ਬਨਾਮ

ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1246)

ਅਗਸਤ 19, 2019

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973: ਧਾਰਾਵਾਂ 227, 228 - ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਰਾ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376 (2)(f) ਅਤੇ 376(2)(k) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ - ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ - ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 627 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ

ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਪੀੜਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਦੋਸ਼ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧਾਰਾਵਾਂ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376(2)(f) ਅਤੇ 376(2)(k) - ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ।

XXXXXX

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1. ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ

'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 8.2] [685-A-H]

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ

ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9.5] [694-A-E]

XXXXXX

ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ **(1976) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 15;** ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(2018) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 627: [2018] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006** - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ (**1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 4 : [1979] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 229;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, **(1977) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 39 : [1978] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 257;** ਇਸਤਰੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਨੱਥੂਮਲ ਚੋਰਡੀਆ **(1989) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 715: [1989] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 560;** ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ **(2012) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 460: [2012] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 988;** ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ **(2017) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 330: [2017] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 286;** ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਜਿਤੇਂਦਰ ਭੀਮਰਾਜ ਬਿਜਾਇਆ **(1990) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 76: [1990] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 633;** ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਜਨ **(2014) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 709: [2014] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 135;** ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੇਲਵੀ **(2018) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 455;** ਮੌਵਿਨ ਗੋਡਿਨਹੋ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ **(2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 358: [2018] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 821;** ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ **(2019) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ. ਸੀ. 170 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
(1976) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 15	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 5.5
[2018] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1006	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 5.5
[1979] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 229	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[1978] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 257	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[1989] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 560	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[2012] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 988	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[2017] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 286	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[1990] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 633	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[2014] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 135	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
(2018) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 455	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3
[2018] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 821	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6.3

XXXXXX

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1246.

2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 60 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 20.12.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 2207/2018 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਾਰਧਿਕ) ਨੰਬਰ 3149-3150/2014.

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅੰਕੁਰ ਚਾਵਲਾ, ਆਮਿਰ ਖਾਨ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਪੁਜਾਰੀ, ਭਾਨੂ ਸੁਧ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ. ਜੀ., ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰੇਖਾ ਰਮਨ, ਸੰਤੋਸ਼ ਸਲਵਾਡੋਰ ਰੀਬੇਲੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਦੁਸ਼ੀ, ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇ. ਜੇ. ਜੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave granted)

2. 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 60 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.12.2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 354 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354A, 354B, 341, 342, 376(2)(f) ਅਤੇ 376(2)(k) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376(2)(f) ਅਤੇ 376(2)(k) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 21.11.2013 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਡੋਨਾ ਪੌਲਾ ਦੁਆਰਾ 22.11.2013 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਾਪੂਸਾ ਨੇ 07.09.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376(2)(f) ਅਤੇ 376(2)(k) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

XXXXXX

3.1 ਮਿਤੀ 07.09.2017 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਤਾ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਾਪੁਸਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ।

3.2 ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

4. ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ- ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਨਾ ਕਰਕੇ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

5.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ 228 ਤਹਿਤ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

5.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਤੋਂ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

5.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਵਟਸਐਪ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

XXXXXX

5.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1976) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 15 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2018) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 627 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

5.6 ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸ਼ਾਖਾ), 2018 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਡੀ. ਨੰਬਰ 39528 ਕੇਸ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ/ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ,

ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

5.7 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਆਖਰਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

5.8 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376 (2) (f) ਅਤੇ 376 (2) (k) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6.1 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਢਲਾ ਕੇਸ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376 (2) (f) and 376 (2) (k) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

6.2 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ

ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ - ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੋਈ ਭਾਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੱਜ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥ, ਜੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

6.3 ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

6.4 ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(i) ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ, (1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 4 (ਪੈਰਾ 10),

(ii) ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, (1977) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 39 (ਪੈਰਾ 4),

(iii) ਇਸਤਰੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਨੱਥੂਮਲ ਚੋਰਡੀਆ, (1989) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 715,

(iv) ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ, (2012) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 460,

(v) ਅਜੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ, (2017) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 330,

(v) ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਜਿਤੇਂਦਰ ਭੀਮਰਾਜ ਬਿੱਜਾਯਾ, (1990) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 76,

(vii) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਜਨ, (2014) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 709 (ਪੈਰਾ 29 ਤੋਂ 31.3),

(viii) ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੇਲਵੀ, (2018) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 455,

(ix) ਮੌਵਿਨ ਗੋਡਿਨਹੋ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ, (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 358.

XXXXXX

6.5 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 2010 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2450-51 ਮਿਤੀ 11.02.2019, (2019) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ .ਸੀ. 170 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ)

ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6.6 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

7. ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣਾ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

XXXXXX

8. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

8.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354, 354A, 354B, 341, 342, 376 (2) (f) ਅਤੇ 376 (2) (k) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ

ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

8.2 ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2018 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਡੀ ਨੰਬਰ 39528 ਵਿੱਚ 17.01.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

XXXXXX

ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਬੈਂਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੈਂਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਬੈਂਚ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਵਿੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਬਹੁਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

9. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

9.1 ਐਨ ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੈਰਾ 29 ਤੋਂ 31 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"29. ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਾਡੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਡਾਕਘਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਘੂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

XXXXXX

ਤਰੁਣ ਜੀਤ ਤੇਜਪਾਲ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

30. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਓਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਹਲਾਵਤ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [(2013) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 476 : (2012) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਇਕ) 21 : ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2013 ਐਸ. ਸੀ. 52] ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਓਂਕਾਰ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) [(2008) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 507] : (ਸ਼ਿਓਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਹਲਾਵਤ ਕੇਸ [(2013) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 476 : (2012) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 21 : ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2013 ਐਸ. ਸੀ. 52], ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 482, ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ।

"15. '11. ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ **ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ** ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨਤ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।' (ਓਂਕਾਰ ਨਾਥ ਕੇਸ [(2008) 2 ਐਸ. ਸੀ.

ਸੀ. 561: (2008) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 507], ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 565, ਪੈਰਾ 11)"

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

31. ਹੁਣ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ [ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ., (2010) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 368: (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 1371] ਅਤੇ ਦਿਲਾਵਰ ਬਾਲੂ ਕੁਰਾਨੇ [ਦਿਲਾਵਰ ਬਾਲੂ ਕੁਰਾਨੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2002) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 135 : 2002 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 310] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 239 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 245 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ:

XXXXXX

31.1. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ "ਇਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ

ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ"। ਧਾਰਾ 245 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31.2. ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ 239 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਧਾਰਾ 245 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਧਾਰਾ 244 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

31.3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ [(1986) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 716: 1986 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 256] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 755-56, ਪੈਰਾ 43)

“43. ... ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਤਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 245 (1) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੱਢਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ 'ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ' ਕੇਸ ਦੀ ਪਰਖ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ

ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

9.2 ਐਸ. ਸੇਲਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ [ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ, (1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 4 : 1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 609], ਦਿਲਾਵਰ ਬਾਲੂ ਕੁਰਾਨੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [ਦਿਲਾਵਰ ਬਾਲੂ ਕੁਰਾਨੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2002) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 135 : 2002 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 310], ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ.[ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ., (2010) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 368: (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 1371], ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ [ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ, (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 417: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 96 : (2015) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 505], ਸੋਨੂੰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ [ਸੋਨੂੰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, (2015) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 424: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 265], ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਨਾਥ ਪਾਧੀ [ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਨਾਥ ਪਾਧੀ, (2003) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 711 : 2003 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 688], ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਜਿਤੇਂਦਰ ਭੀਮਰਾਜ ਬਿਜਾਇਆ [ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਜਿਤੇਂਦਰ ਭੀਮਰਾਜ ਬਿਜਾਇਆ, (1990) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 76 : 1991 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 47] ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਭੂੰਜਾ [ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਨਾਮ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਭੂੰਜਾ, (1979) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 274 : 1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 1038] ਸਮੇਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਕੋਲ ਸੈਸ਼ਨ ਮਾਮਲਿਆਂ (ਜੋ ਕਿ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 239 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ; ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਬਰਾਬਰ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੱਜ ਸਿਰਫ ਡਾਕਘਰ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੂੱਖ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

XXXXXX

7. ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. (ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ., (2010) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 368: (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 1371] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 376-77, ਪੈਰਾ 21)

"(i) ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਜ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

(ii) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

(iii) ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਡਾਕਘਰ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੂੰਖ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਬਲਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਕਿਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

(iv) ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(v) ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਝ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਸੀ।

XXXXXX

(vi) ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੀਮਤ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਮ ਸਮਝ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ।

(vii) ਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਿਰਫ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

9.3 ਮੌਵਿਨ ਗੋਡਿਨਹੋ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। "

9.4 ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਤੋਂ 14 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"11. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"227. ਬਰਖਾਸਤਗੀ – ਜੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ

ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ। ”

XXXXXX

12. ਧਾਰਾ 228 ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ [(1977) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 39: 1977 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 533: (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 257], ਉਂਟਵਾਲੀਆ, ਜੇ. ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: [ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਪੰਨਾ 259: ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 41-42: ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਪੰਨਾ 535-36, ਪੈਰਾ 4]

ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੱਜ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥ, ਜੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਿਆਰ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ

ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 228 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ [(1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 4: 1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 609: (1979) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 229], ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਜੇ. ਨੇ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦਿੱਤਾ: [ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. ਪੰਨਾ 234-35: ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 9: ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਪੰਨਾ 613-14, ਪੈਰਾ 10]

XXXXXX

ਤਰੁਣ ਜੀਤ ਤੇਜਪਾਲ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.] 693

"(1) ਜੱਜ ਕੋਲ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਬਰਾਬਰ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜੱਜ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਡਾਕਘਰ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੂੱਖ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆਦਿ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

14. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਕੇਸ [(1979) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 4: 1979 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 609: (1979) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 229] ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1977) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 39: 1977 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਅਪਰਾਧਿਕ) 533: (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ.

ਆਰ. 257] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਧਾਰਾ 227 ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਉਦੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਆਧਾਰ" ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਸਮੇਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਜੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9.5 ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 227/228 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ, 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਪਟਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ

ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਢਲੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਘਟਨਾ 2013 ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ।

XXXXXX

ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2014 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 3149-3150 ਵਿੱਚ
2018 ਦਾ ਐਮ. ਏ. ਨੰਬਰ 2207

ਮੌਜੂਦਾ ਐਮ. ਏ. ਨੂੰ 2014 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3149-3150 ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 21.08.2018 ਤੋਂ 01.09.2018 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲੰਡਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਐਮ. ਏ. ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ
ਐਮ.ਏ. ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi